

MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMACHTSTAF

CORRESPONDENTIE - ADRES: POSTBUS 90711, 2509 LS 's-GRAVENHAGE

Dit stuk mag niet worden vermenigvuldigd dan met toestemming van Hfd Afd INL/VEIL

Exnr. 45 **Net-minuten**

Afdeling / Sectie INL/VEIL
Thérèse Schwartzstraat 15
Telefoon: 070 - 73 5735 / 245279 tsl

Men wordt verzocht bij beantwoording datum en nummer van deze brief nauwkeurig te vermelden

Aan

zie verzendlijst

bijlagen:

uw brief van

uw kenmerk

ons nummer
6753/H/Geh

onderwerp: Maandoverzicht oktober 1982.

's-Gravenhage, **30 NOV. 1982**

1. Hierbij bied ik U het in de verzendlijst aangegeven aantal exemplaren van het Maandoverzicht over oktober 1982 aan.
2. Dit overzicht werd samengesteld door de Sectie Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van mijn Staf. Ten aanzien van de inhoud moge ik korthedshalve naar de samenvatting verwijzen.

DE CHEF LANDMACHTSTAF
VOOR DEZE
HET HOOFD VAN DE SECTIE INL A

Luitenant-kolonel

Verzendlijst behorende bij brief CLAS nr. 6753/H/Geh van **30 NOV. 1962**

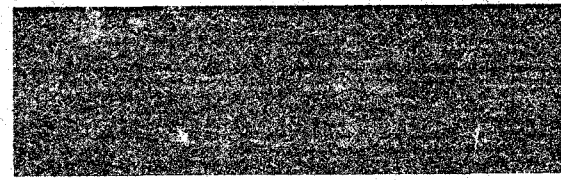
	<u>exnr. brief</u>	<u>exnr. bijlage</u>
Minister van Defensie	1	APV55 10/1
<u>d.t.v.</u> : Secretaris-Generaal	2	APV55 10/2
CS(L)IGK	3	3
C-1 Lk	4	4 t/m 6
NTC	5	7
C-COKL	6	8
Dir HKS	7	9
Gouv KMA	8	10
C-SMID	9	11 en 12
IGDKL	10	13
C-CVKL	11	14
Defat Bonn	12	15
Lamat London	13	16
Lamat Washington	14	17
Lalumat Parijs	15	18
Defat Ankara	16	19
Defat Damascus	17	20
Lamarlumat Jakarta	18	21
Defat Belgrado	19	22
Defat Warschau	20	23
Defat Oslo	21	24
Defat Ottawa	22	25
Defat Athene	23	26
Afd Grensveiligheid KMar	24	27
<u>i.a.a.</u> :		
StasDef - Pers	25	28
StasDef - Mat	26	29
CDS	27	30 en 3 (waarvan één e bestemd voor HPMV)
DCM	28	32
DGEF	29	33
DPKL	30	34
DMKL	31	35
NL Senior National Officer NORTHAG		
<u>t.b.v.</u> Chief G2 NORTHAG	32	36

	<u>exnr. brief</u>	<u>exnr. bijlage</u>
Intell Div AFCENT t.a.v. lkol A. [REDACTED]	33	37
NMR NL SHAPE t.a.v. maj [REDACTED]	34	38
Voorzitter CVIN	35	39
MinBuZA/DAV	36	40
MinBuZa/DEU	37	41
CLS/LUID	38	42
CMS/MARID	39	43
<u>intern:</u>		
PCLAS-SC(O)-SC(P)	④① PV 11	PV 11 ④④
Sie AZ	41	45
OPN	④② PV 11	PV 11 ④⑤
PL	④③ PV U	PV 11 ④⑦)
INLA	44	48 t/m 61
Archief	45	67

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMAGTSTAF
AFD INLN VEIL**

MAANDOVERZICHT

**oktober
1982**

MAANDOVERZICHT

OKTOBER 1982

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz:</u>
<u>SAMENVATTING</u>	1
<u>DEEL I: OOST-EUROPA</u>	
<u>Hoofdstuk A: Politiek</u>	
1. <u>Warschaupakt</u>	
a. Komende topconferentie(s)	2
b. Bijeenkomst Ministers van Buitenlandse Zaken	2-3
c. Bijeenkomst Militaire Raad	3
d. Bijeenkomst Politieke Officieren	3-4
2. <u>Joegoslavië</u>	
Militair bezoek aan SU/Sovjet-Joegoslavische betrekkingen	5-7
3. <u>Albanië</u>	
Partijleiding en Binnenlandse Veiligheidssituatie	8-9
<u>Hoofdstuk B: Economie</u>	
1. <u>Sovjet-Unie</u>	
Economische ontwikkeling in de periode jan - sep '82	10-11
2. <u>Polen</u>	
De productie van de T-72 tank	12
3. <u>Joegoslavië</u>	
Nieuwe maatregelen ter bestrijding economische crisis	13-14
<u>Hoofdstuk C: Militair</u>	
1. <u>Activiteiten Landstrijdkrachten</u>	
a. Warschaupakt	15-16
2. <u>Sovjet-Unie</u>	
a. Militaire District Moskou	17
b. Militaire Districten Odessa en Leningrad	17-18
3. <u>GSVG en Sovjet Militaire Districten</u>	19
4. <u>GSVG</u>	20
5. <u>NVA</u>	21
6. <u>Technische Inlichtingen</u>	22
7. <u>Polen</u>	
a. Reorganisatie Artillerie	23-24
<u>Hoofdstuk D: Wetenschap en Techniek</u>	
NBC-dreiging: Mycotoxinen	25-27

INHOUDSOPGAVE (vervolg)Blz:DEEL II: MIDDEN-OOSTEN/AFRIKA

1. <u>Libanon</u>	
a. Interne ontwikkeling	28-29
b. Regionale implicaties	29-30
2. <u>Egypte-Soedan, integratie-overeenkomst</u>	31-33
3. <u>Zuid-Jemen - Oman, normalisering betrekkingen</u>	34-36
4. <u>Iran-Irak</u>	
a. Iran	37-38
b. Irak	38-39
5. <u>Angola/Zuid-Afrika/Namibië</u>	40-41

DEEL III: AZIE / VERRE-OOSTEN

1. <u>Sino-Sovjet betrekkingen</u>	42
2. <u>Afghanistan</u>	
Hongaars-Afghaans Vriendschapsverdrag	43-44

SAMENVATTING

1. Oost-Europa

Opnieuw heeft een aantal (top) conferenties van vertegenwoordigers van de Warschaupaktlanden plaatsgevonden c.q. zijn er aanwijzingen dat deze in de nabije toekomst zullen plaatsvinden.

In de verslagperiode bleek opnieuw dat Joegoslavië zijn militaire contacten geenszins wil beperken tot alleen het Warschaupakt. In hoeverre Joegoslavië nauwere aansluiting zal zoeken bij Oost of West, zal zeker ook afhankelijk zijn van de slechte economische situatie, gezien ook de terughoudendheid van het Westen met betrekking tot kredietverstrekking. In hoeverre de Sovjet-Unie bereid en in staat is (gezien het feit dat de streefcijfers van het Vijfjarenplan 1981-1985 op geen stukken na kunnen worden gehaald) om "hulp" te verlenen, dient te worden afgewacht.

Bij de Warschaupakt strijdkrachten werd een begin gemaakt met de instroming van nieuwe dienstplichtigen.

Reorganisatie en vervanging van verouderd materieel bij de Warschaupakt eenheden vindt onverminderd voortgang.

Gebleken is dat de Sovjet-Unie diepgaand is betrokken bij de inzet van mycotoxinen, een chemisch (c.q. biologisch) strijdmiddel.

2. Midden-Oosten / Afrika

Hoewel de tegenstellingen tussen de verschillende landen in deze regio groot zijn en blijven, zijn in de verslagperiode een vorm van samenwerking tussen Egypte en de Soedan en een normalisering van de betrekkingen tussen Zuid-Jemen en Oman tot stand gekomen. Van een en ander moet echter niet te veel worden verwacht.

3. Azië / Verre-Oosten

De Sino-Sovjet gesprekken zijn weer hervat. Concrete resultaten heeft dit echter nog niet opgeleverd.

DEEL I: OOST EUROPAHoofdstuk A: Politiek1. Warschaupakta. Komende Topconferentie(s)

Het aantal berichten neemt toe, dat omstreeks maart/april 1983 in Moskou een economische topconferentie van de CEMA-landen zal worden gehouden waaraan de partij- en regeringsleiders zullen deelnemen. Daarnaast zijn nu meldingen ontvangen dat mogelijk begin december in Praag een zitting van het Politiek Consultatief Comité van het Warschaupakt, het hoogste besluitvormende orgaan van het Pakt, zal plaatsvinden. Volgens één bericht zouden naast de partij- en regeringsleiders en Ministers van Buitenlandse Zaken óók de Ministers van Defensie deelnemen en zou de zitting mogelijk in Moskou plaatsvinden. Dit laatste lijkt evenwel eerder betrekking te hebben op een routine zitting van het Comité van Ministers van Defensie van het Warschaupakt. Tenslotte zou Sovjet partijleider Brezhnev bij een ontvangst van de Ministers van Buitenlandse Zaken van de WP-landen gezinspeeld hebben op een topbijeenkomst van de Oosteuropese partijleiders in samenhang met de viering van de 60e verjaardag van de Sovjet-Unie in december 1982. (B-2/3)(GR/W)

Commentaar: Naar zich nu laat aanzien zal naast de mogelijk begin volgend jaar te houden economische topconferentie nog eind dit jaar een militair-politieke topconferentie van de WP-landen of socialistische staten gehouden worden. Of dit een zitting van het Politiek Consultatief Comité zal zijn, is nog niet duidelijk, evenmin of de plaats van samenkomst Moskou of Praag zal zijn. Het bijeenroepen van twee topconferenties op het niveau van partij- en regeringsleiders binnen korte tijd zou opmerkelijk zijn en is zeker de laatste jaren ongebruikelijk.

b. Bijeenkomst Ministers van Buitenlandse Zaken

Op 21 en 22 oktober kwam in Moskou het Comité van Ministers van Buitenlandse Zaken van het Warschaupakt bijeen, voor de jaarlijkse zitting. Naar officieel werd aangekondigd werd gesproken over de op 9 november te hervatten Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa te

Madrid en over "andere belangrijke problemen van de internationale veiligheid". Uit opmerkingen van Sovjet partijleider-president Brezhnev bij een ontvangst voor de ministers, valt op te maken dat gesproken is over de voortgang van de START en INF besprekingen over kernwapens in Genève. Afgaande op het slotcommuniqué werd voorts de toestand in Polen besproken, getuige de daarin opgenomen veroordeling van Westerse economische sancties en steunbetuiging aan het Poolse regime. Gesteld zou zijn dat "alleen Polen het soevereine recht heeft de Poolse kwesties te regelen". Ook werd opgeroepen tot hervatting van het overleg over beperking/stopzetting van kernproeven. Volgens het Oostduitse persbureau ADN tenslotte, zijn de WP-landen "vastbesloten de politiek van vrede, ontspanning en internationale veiligheid consequent voort te zetten". (B-2)(W/R)

c. Bijeenkomst Militaire Raad

Van 20 tot 22 oktober kwam in Warschau de Militaire Raad van het Warschau-pakt bijeen voor haar halfjaarlijkse zitting. Volgens het slotcommuniqué verliep de zitting in een "zakelijke, vriendschappelijke sfeer en in een geest van wederzijds begrip en blijvende eenheid van de broederlegers". Deze inmiddels gebruikelijke sfeerduiding duidt op tegenstellingen. Volgens een enkele melding is ook gesproken over het politonderricht bij de broederlegers. (B-2)(W/R)

d. Bijeenkomst Politieke Officieren

Medio oktober vond in Berlijn een meerdaagse bijeenkomst plaats van leidende politieke officieren van de strijdkrachten van de WP-landen, Cuba, Mongolië en Vietnam. Aanleiding vormde volgens het Oostduitse partijdagblad "Neues Deutschland" de "door imperialisten verslechterde internationale situatie". (B-2)(W)

Commentaar: Na de voorjaarszitting van de Militaire Raad van het Warschau-pakt die werd bijgewoond door het Hoofd van het Politiek Hoofddirectoraat van de Sovjet strijdkrachten, Lrgen Yepishev, en mogelijk ook door andere politofficieren, vond ook in juni 1982 een bijeenkomst plaats van hogere politofficieren van de WP-landen (zie MO 6/82, 7/82).

Gesteld kan worden dat de frequentie van de multilaterale bijeenkomsten waar het politonderricht van de strijdkrachten van de socialistische landen aan de orde komt momenteel hoog is. Dit dient te worden geplaatst tegen de achtergrond van een intensivering van het politonderricht bij de afzonderlijke nationale strijdkrachten, waarbij de verslechterde internationale verhoudingen een belangrijke rol spelen naast interne

politieke en economische problemen.

Anderzins lijkt echter ook een verband aanwijsbaar met de ontwikkelingen in Polen, die ook elders in het blok hun invloed hebben doen gelden. Een niet onbelangrijk facet is ook dat het ontspanningsproces tussen Oost en West ook bij de bevolkingen van de WP-landen haar invloed heeft gehad en dat de ommekeer in het ontspanningsproces nu kennelijk vertaald wordt in intensivering van het politonderricht.

2. Joegoslavië

Militair bezoek aan Sovjet-Unie/Sovjet-Joegoslavische betrekkingen

Op 11 oktober begon de Joegoslavische onderminister van Defensie (politiek onderricht en juridische zaken), Lt. Kolgen [REDACTED] een kort bezoek aan de Sovjet-Unie op uitnodiging van het Hoofd van de Politiek Hoofddirectoraat van de Sovjet strijdkrachten, Lrgen [REDACTED]. Het bezoek werd aangeduid als een tegenbezoek, waarschijnlijk voor dat van Lrgen [REDACTED] in 1981 aan Joegoslavië. In Moskou had een ontmoeting plaats met 1e Plv. Minister van Defensie, MSU [REDACTED] die in de Joegoslavische pers tevens aangeduid werd als bevelhebber van de tanktroepen. (B-2)(W)

Commentaar: Het bezoek kan als een protocollair routinebezoek worden bestempeld, afgezien van het feit dat MSU [REDACTED] als bevelhebber van de Sovjet tanktroepen werd aangeduid. Hoewel hij in het verleden met de tanktroepen te maken heeft gehad zou hij als Bevelhebber ervan ondergeschikt zijn aan de opperbevelhebber van de Landstrijdkrachten, tevens Plv. Minister van Defensie, Lrgen [REDACTED]. Alleen al om hiërarchisch-protocollaire redenen is dit een onmogelijkheid. Waarschijnlijk betreft het hier een "vergissing", die echter wel militair en politiek van betekenis kan zijn. Enerzijds zou het een aanwijzing kunnen inhouden dat gesproken is over Sovjet tankleveranties aan Joegoslavië. Dit lijkt echter onwaarschijnlijk omdat een andere onderminister verantwoordelijk is voor het materieelbeleid. Anderzijds kan het als politieke steek onder water worden uitgelegd. Overigens is [REDACTED] betrokkenheid bij dit bezoek te verklaren door diens vermoedelijke verantwoordelijkheid voor externe militaire betrekkingen met landen buiten het Sovjet blok.

Een ontmoeting die [REDACTED] slechts enkele dagen tevoren had met een Chinese veteranendelegatie onder leiding van het Plv. Hoofd van het Algemeen Politiek Directoraat van het Chinese Volksleger, Yan Desheng, onderstreept dat Joegoslavië haar militaire contacten geenszins wil beperken tot de Sovjet-Unie. Dit blijkt ook uit de veelvuldiger militaire contacten met Westerse landen.

Ook op het politieke vlak wordt een dergelijke benadering voortdurend onderstreept.

Het huidige "koele" karakter van de Sovjet-Joegoslavische betrekkingen wordt onderstreept door het vooralsnog niet doorgaan van verwachte hoge Sovjet regeringsbezoeken aan Joegoslavië, een reeks historische publikaties die in wezen de Sovjet buitenlandse politiek en de Sovjet leiders kritiseren, kritiek en zorg over de in buurland Bulgarije gehouden Warschaupakt-oefening "Schild 82", alsmede indirecte kritiek op Sovjet steun aan Joegoslavische oppositiegroepen, in het bijzonder de zogenaamde Cominformisten.

Het koele karakter van de Sovjet-Joegoslavische politieke en militaire betrekkingen is waarschijnlijk een reactie op het Sovjet streven Joegoslavië nauwer aan zich te binden. Dit streven komt op het economische vlak het duidelijkst tot uitdrukking. In het bijzonder op dit vlak lijkt de Joegoslavische leiding zich bewust van de risico's die een te grote afhankelijkheid voor haar politieke manoeuvreerruimte met zich mee kan brengen (zie MO 10/81, bladzijde 22-24).

In de moeilijke politieke en economische omstandigheden waarin Joegoslavië zich momenteel bevindt, streeft het er naar om de Beweging van Niet-gebonden Landen nieuw leven in te blazen. Dit streven wordt evenwel bemoeilijkt door het ontbreken van een duidelijk politiek leider in Joegoslavië, de verdeeldheid binnen de collectieve leidinggevende organen die een effectieve besluitvorming belemmeren en door de vele conflicten tussen de niet-gebonden landen onderling. Bovendien speelt een rol dat een deel der leden van de Beweging onder aanvoering van Cuba, Joegoslavië als "natuurlijke bondgenoot van de Sovjet-Unie" wenst te beschouwen. Hoewel deze stroming onder invloed van de internationale ontwikkelingen aan betekenis lijkt te hebben ingeboet, kan zij toch een politiek gevaar voor Joegoslavië inhouden. Hoe dan ook blijft het streven haar onafhankelijkheid ten opzichte van de Sovjet-Unie te bewaren, centraal staan in de Joegoslavische buitenlandse politiek, maar de Joegoslavische leiders zijn zich ervan bewust dat de

interne problemen waar zij mee kampen de Sovjet-Unie in de kaart kunnen spelen. De kritiek op cominformisten is hieruit te verklaren, hoewel zij in één adem genoemd werden met diverse in Westerse landen optredende groeperingen.

3. Albanië

Partijleiding en Binnenlandse Veiligheidssituatie

Tijdens een zitting van het Centraal Comité van de Albanese Arbeiders Partij op 13 en 14 oktober werd het CC-kandidaatlid Cerava benoemd tot partijsecretaris. Voorts werden enige veranderingen in de samenstelling van het CC aangebracht. Hoofdthema van de bijeenkomst was het transportwezen in het land, in het bijzonder maatregelen ter verbetering hiervan. Voorts werd gemeld dat prarijleider [REDACTED] "een buitengewoon belangrijke rede" zou hebben gehouden, waarvan nadere details evenwel ontbreken.

(B-3)(W)

Commentaar: De nieuw benoemde partijsecretaris vervangt mogelijk het Politbureau lid Isai, die in januari werd benoemd tot Minister van Binnenlandse Zaken en als zodanig belast is met de interne veiligheid. De nieuwe partijsecretaris was pas sinds november 1981 CC-kandidaatlid, zodat van een snelle promotie kan worden gesproken. Hij was van maart 1977 tot medio 1982 voorzitter van het Uitvoerend Comité van de Volksraad (dat wil zeggen het bestuur) van het District Korce, vertegenwoordigde dit sinds 1978 in het parlement en is sindsdien voorzitter van de Commissie voor de Industrie van het parlement. Dit laatste kan erop duiden dat hij binnen het partijsecretariaat met economische zaken wordt belast.

De "buitengewoon belangrijke rede" van partijleider [REDACTED] had waarschijnlijk betrekking op de binnenlandse veiligheids-situatie, in het bijzonder op de "invasiepoging van een benede misdadige ballingen" die volgens het regime op 26 september zou hebben plaatsgevonden en door de veiligheidstroepen en het leger in een vijf uren durende strijd zou zijn afgeslagen. Kort tevoren had evenwel het als mogelijke opvolger van [REDACTED] beschouwde, Politbureau lid Alia gesproken van "activiteiten van een interne vijand", terwijl eerder dit jaar een aantal partij- en bestuursfunctionarissen op districtsniveau zonder veel ruchtbaarheid werd vervangen.

Hierbij viel op vooral in Durrës en Tirana dat de nieuwbenoemden zwaargewichten uit het Politbureau zijn. Gezien het feit dat de "invasiepoging" slechts korstondig in de publiciteit was, geen beschuldiging werd uitgesproken tegen het land van herkomst en in samenhang met de aanhoudende geruchtenstroom rond de beweerde "zelfmoord" van Politbureau lid/ Premier [REDACTED] in december vorig jaar

is waarschijnlijk sprake van ernstige binnenlandse moeilijkheden. De "verijdelde invasiepoging" dient hierbij mogelijk als dekmantel voor een gewelddadig optreden tegen binnenlandse tegenstanders. Op het buitenlandse politieke vlak vormt een en ander mogelijk de inleiding tot een meer isolationistische opstelling, getuige de door Albanië plotselinge afzegging van een Italiaans cultureel evenement in Tirana.

Hoofdstuk B: Economie

1. Sovjet-Unie

Economische ontwikkeling in de periode januari-september 1982

In de PRAVDA van 23 oktober 1982 zijn de officiële cijfers bekend gemaakt over de ontwikkeling van de Sovjet economie in de eerste negen maanden van dit jaar. Volgens de PRAVDA is de industriële produktie in deze periode met 2,7% toegenomen. De groei van de arbeidsproduktiviteit bedroeg 2,0%.

Commentaar: De genoemde stijgingspercentages liggen ruimschoots onder de plandoelstellingen voor dit jaar. Het jaarplan 1982 voorzag in een toename van de industriële produktie met in totaal 4,7% en in een stijging van de arbeidsproduktiviteit in de industrie met 4,1%. Het is uitgesloten dat de achterstand op de streefcijfers in de resterende drie maanden van dit jaar nog kan worden ingehaald. De groei van dit jaar ligt zelfs nog onder de in de periode januari-september 1981 geboekte resultaten toen de toename van de industriële produktie en produktiviteit 3,3% respectievelijk 2,6% bedroeg. In een aantal gevallen is de produktie omvang in de eerste negen maanden van dit jaar zelfs achtergebleven bij die van vorig jaar. Daarbij gaat het onder meer om staal, gewalste ferro-metaalprodukten, stalen buizen, ijzererts, goederenwagons, auto's, hout en cement alsmede een aantal (industriële) consumptiegoederen en levensmiddelen. Een lichtpunt vormde de energie-sector. De olieproduktie is in de periode januari-september met 1 miljoen ton gestegen tot 456 miljoen ton. Ook de kolenproduktie is iets toegenomen nadat deze in de afgelopen jaren aanzienlijk was teruggelopen. De aardgaswinning registreerde in de genoemde periode de grootste produktie-groei te weten 8% en bedroeg 368 miljard m³.

De in de PRAVDA weergegeven cijfers geven nog een te rooskleurig beeld van de ontwikkelingen in de Sovjet industrie. De officiële cijfers omvatten mede een inflatie-element, waardoor de werkelijke, reële groei van de industriële produktie op minder dan 2% moet worden geschat. Mede gezien de sombere vooruitzichten voor de landbouw zal de groei van het (geproduceerde) nationale inkomen zeer bescheiden blijven en mogelijk zelfs achterblijven bij de - naar Sovjet maatstaven - geringe groei van vorig jaar.

De teleurstellende cijfers betekenen niet alleen dat de doelstellingen van het jaarplan 1982 niet zullen worden gehaald, maar ook dat de streefcijfers van het Vijfjarenplan 1981-1985 geheel buiten bereik zijn komen te liggen.

Van een realisering van de met veel publiciteit omgeven doelstelling om in de industrie de produktie van consumptiegoederen prioriteit toe te kennen boven de produktie van investeringsgoederen is vooralsnog geen sprake. Ook de geplande overgang naar een "intensieve" primair op produktiviteitsgroei gebaseerde ontwikkeling van de Sovjet economie heeft nog allerminst plaatsgevonden. Een dergelijke ommekeer is bij ongewijzigd beleid ook in de toekomst zeer onwaarschijnlijk. Vooralsnog ontbreken aanwijzingen, dat het Kremlin initiatieven overweegt die - door een ingrijpende hervorming van het systeem van gecentraliseerde planning en bedrijfsvoering - tot de gewenste stimulering van produktiviteits- en produktiegroei kunnen bijdragen.

2. Polen

De produktie van de T-72 tank

In de Poolse tankfabriek "Bumar" (Lubedz) is volgens een onbevestigd bericht eind juni 1982 een eerste prototype van de T-72 tank gebouwd. De produktie van de T-55 tank zou zijn gestaakt.

Commentaar: Hoewel berichten volgens welke de Poolse regering op financiële gronden van de produktie van de T-72 tank wil afzien vooralsnog zeer onwaarschijnlijk moeten worden geacht, lijkt verdere vertraging van de serieproduktie van de T-72 in Polen tot minimaal 1983 onvermijdelijk. De afgelopen jaren hebben organisatorische problemen, gebrek aan deskundig personeel, grondstoffen en componenten - dit laatste mede als gevolg van de enorme schaarste aan harde valuta - en vertragingen bij de uitbreiding van de produktiecapaciteit van de "Bumar" fabriek, reeds tot aanzienlijke achterstanden op het produktie-schema geleid. Vooralsnog moet het minder waarschijnlijk worden geacht dat de produktie van de T-55 reeds volledig is gestaakt. In dit verband moet onder meer gewezen worden op het belang van de T-55 produktie voor de Poolse militaire export naar met name de Derde Wereld.

3. Joegoslavië

Nieuwe maatregelen ter bestrijding van de economische crisis

In oktober 1982 heeft de Joegoslavische regering een aantal nieuwe maatregelen genomen ter bestrijding van de economische crisis. Zo is een belasting ingevoerd op het maken van reizen naar het buitenland, en zijn beperkende maatregelen voor wat betreft het elektriciteitsverbruik afgekondigd. Voor benzine is een distributie-systeem ingevoerd. De Joegoslavische munteenheid, de dinar, is op 22 oktober met 20% gedevalueerd.

Commentaar: Deze maatregelen moeten bijdragen tot een ingrijpende verbetering van de Joegoslavische handels- en betalingsbalans. Zij dienen gezien te worden tegen de achtergrond van de torenhoge schuldenlast van Joegoslavië ter hoogte van ca 20 miljard dollar, de omvang van de daaruit voor dit jaar voortvloeiende betalingsverplichtingen van ruim 5 miljard dollar en van de opgetreden Westerse terughoudendheid in de kredietverstrekking aan Joegoslavië. Van belang is tevens dat de Joegoslavische "harde valuta"-export tot dusverre niet aan de verwachtingen heeft beantwoord.

Door de devaluatie van de dinar, die volgt op een dit jaar reeds opgetreden geleidelijke waardevermindering van de Joegoslavische munteenheid met 18%, zal het concurrentievermogen van de Joegoslavische ondernemingen verbeterd worden. In hoeverre het hier een duurzame verbetering zal betreffen, is afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de inflatie die - mede als gevolg van de devaluatie - dit jaar opnieuw de 40% lijkt te zullen benaderen.

Hoewel de Joegoslavische regering er in de afgelopen twee jaar in is geslaagd de tekorten op de handels- en betalingsbalans door middel van invoer-, krediet- en investeringsbeperkingen en een reële inkomensdaling (van 15%) te verminderen, was van een wezenlijke verbetering en ommekeer in de Joegoslavische economie geen sprake.

De ontwikkelingen in de eerst helft van dit jaar hebben dat onderstreept. Zo namen de investeringen (reëel)-inweerswil van de door de regering geplande teruggang - weer toe en bleek de particuliere inkomensgroei de (aanzienlijk hoger dan geplande) stijging van het prijsniveau met ruim 10% te overtreffen.

De drastische importrestricties leidden tot verscherpte

energie- en grondstoffentekorten waardoor de industriële produktie stagneerde. Ook de tekorten aan (geïmporteerde) consumptiegoederen en levensmiddelen namen toe. De werkloosheid steeg dit jaar tot (officieel) 860.000 man. De economische kloof tussen het relatief rijke, ontwikkelde westen van Joegoslavië en het (zuid-) oostelijke onderontwikkelde deel van het land is verder verbreed. Deze ongunstige ontwikkelingen hangen in zeer sterke mate samen met het in Joegoslavië geldende systeem van bestuurlijke decentralisatie en (arbeiders)zelfbestuur. In economisch opzicht heeft dit systeem tot een zeer inefficiënt "particularisme" bij de afzonderlijke republieken, provincies en bedrijven geleid. De daar tegenover met onvoldoende bevoegdheden uitgeruste federale overheid heeft dit niet effectief kunnen bestrijden.

Zonder een ingrijpende hervorming van dit systeem van zelfbestuur, gericht op een versterking van de positie van de federale overheid en een grotere rol voor het marktmechanisme in de Joegoslavische economie lijkt een duurzame verbetering van de economische situatie vrijwel uitgesloten. Er zijn echter geen aanwijzingen dat binnen de Joegoslavische leiding overeenstemming bestaat over een dergelijke koerswijziging. Het uitblijven ervan zal een verdere verslechtering van de economische situatie met zich mee brengen, tot een groeiende ontevredenheid bij de bevolking kunnen leiden een toenemende polarisatie tussen de afzonderlijke republieken en provincies mogelijk veroorzaken.

In hoeverre door de regering met de nieuwe versoberingsmaatregelen overigens een noodgedwongen herstructurering van de schuldenlast is voorkomen, is vooralsnog onzeker.

Juist het uitblijven van structurele beleidsombuigingen lijkt zo'n herstructurering onvermijdelijk te maken.

Hoofdstuk C: Militair

1. Activiteiten landstrijdkrachten

a. Warschaupakt

(1) Activiteiten Warschaupakt landstrijdkrachten algemeen

Bij de NSWP-lidstaten was gedurende de verslagperiode over het algemeen slechts sprake van een geringe oefen-/opleidingsactiviteit. Dit is niet ongebruikelijk voor de tijd van het jaar aangezien in de maand oktober bij de meeste lidstaten de halfjaarlijkse personeelwissling plaatsvindt.

Bij de NVA vindt de demobilisatie eind oktober plaats, begin november gevolgd door de opkomst van nieuwe dienstplichtigen. Ook bij de Poolse strijdkrachten heeft een personeelwisseling plaatsgevonden. In hoeverre deze een normaal verloop heeft gehad is evenwel nog niet geheel duidelijk.

Op 15 oktober werd een aanvang gemaakt met de luchttransportfase van de personeelwisseling bij de Sovjet Groepen van Strijdkrachten. Ook deze personeelwisseling heeft voorzover momenteel bekend een normaal verloop gehad en was bij het afsluiten van dit overzicht vrijwel voltooid. Opmerkelijk was evenwel dat kort voor het begin van de personeelwissling een aanvang werd gemaakt met een serie verbindings-, staf- en commandostafoefeningen bij de Sovjet strijdkrachten met een zwaartepunt bij de Westelijke Militaire Districten en bij de GSVG. Genoemde activiteiten stonden vrijwel geheel en voortdurend onder controle van de Sovjet Generale Staf. Naar alle waarschijnlijkheid in verband hiermede verbleef de Sovjet CGS, MSU [REDACTED] ruim een week in de DDR terwijl er aanwijzingen zijn dat ook Minister van Defensie, MSU [REDACTED], dat land heeft bezocht.

Hoewel niet gelijktijdig, hebben elementen van meerdere divisies, behorende tot alle vijf GSVG-legers daadwerkelijk met troepen aan de oefeningen deelgenomen.

Ook 34 Artdiv/GSVG en 16 TacLulr waren bij de activiteiten betrokken.

In de Westelijke Militaire Districten lag het zwaartepunt bij 11 Gdelr/BAMD. Ook bij het Commando van de Sovjet luchtlandingstroepen viel een opmerkelijke activiteit waar te nemen hoewel dit niet aantoonbaar in verband kan worden gebracht met de eerder genoemde activiteiten. Omtrent de reden van genoemde activiteiten bestaat enige onzekerheid, met name gelet op het tijdstip, vrijwel samenvallend met de personeelwisseling. Het is niet uitgesloten dat de Sovjet legerleiding het gehele C³-systeem heeft willen testen, juist in een periode van verminderde inzetbaarheid als gevolg van de personeelwisseling. Ook wordt de mogelijkheid niet uitgesloten dat een en ander in verband stond met de ontwikkelingen in Polen waar een nieuwe wet op de vakbonden werd aangenomen door het parlement en het volstrekt onzeker was hoe daar vanuit het Poolse volk op zou worden gereageerd.

(2) Multi-nationale civiele verdedigingsoefening

Onder de naam "VERDEDIGING '82" vond van 18 - 20 oktober in het Oostduits/Poolse/Tsjechoslowaakse grensgebied een civiele verdedigingsoefening plaats met deelname van civiele verdedigings-eenheden van genoemde landen.

De oefening, met als zwaartepunt bescherming tegen een aanval met massavernietigingswapens, werd geleid door de Chef van de Oostduitse civiele verdediging, Ltgen [REDACTED]

Voorzover bekend was dit de eerste maal dat door civiele verdedigings-eenheden van verschillende landen onder centrale leiding werd geoefend.

2. Sovjet-Unie

a. Militaire District Moskou

Tot voor kort waren slechts twee luchtlandingsregimenten van 106 Luchtlandingsdivisie te TULA (37 U EA 45) uitgerust met de BMD-1. Meerdere berichten duiden erop, dat het derde luchtlandingsregiment nu is uitgerust met minimaal twee BMD-1 bataljons. (C-3) (R)

Commentaar: Deze ontwikkeling duidt erop, dat het aantal luchtlandingsdivisies, dat is uitgerust met drie BMD-1 regimenten, op vier zal komen.

Hierna zullen nog slechts 76 Gde Lldiv te PSKOV (35 V NE 81) van LEMD, 104 Gde Lldiv te KIROVABAD (38 T PL 10) van TCMD en 7 Gde Lldiv te KAUNAS (34 U FF 39) van BAMD zijn uitgerust met twee BMD-1 regimenten.

b. Militaire Districten Odessa en Leningrad

(1) Sedert half augustus bestaan er aanwijzingen, dat zich in BENDERY (35 T PM 88) een zelfstandig Air Assault bataljon bevindt. (C-3) (R)

(2) Sedert eind augustus bestaan er aanwijzingen voor het bestaan van een zelfstandig Air Assault bataljon in PETROZAVODSK (LEMD) (36 V WP 76). Tegelijkertijd werd melding gemaakt van een nieuw te formeren Air Assault brigade in KUYVOZI (LEMD) (36 U UM 66), ongeveer 200 km van PETROZAVODSK verwijderd. (C-3)(R)

Commentaar: Tot augustus werd uitsluitend het bestaan van Air Assault brigades onderkend. Zelfstandige Air Assault bataljons waren niet eerder waargenomen.

Hoewel de afstand van beide genoemde zelfstandige Air Assault bataljons tot de (te formeren) Air Assault brigades erg groot is (\pm 200 km), mag een subordinitie aan deze brigades niet worden uitgesloten.

Indien het echter verschillende eenheden betreffen, dan is het aannemelijk, dat het zelfstandig Air Assault bataljon, daar waar de Air Assault brigade aan het Militair District is gesubordineerd, aan een Leger is gesubordineerd.

Qua geografische ligging zou in ODMD 14 Leger in KISHINEV (35 T PN 41) in aanmerking kunnen komen en in LEMD 6 Leger in PETROZAVODSK.

Indien er inderdaad twee niveaus bestaan waarop

Air Assault eenheden voorkomen dan lijkt de huidige opvatting, dat een Air Assault brigade op Front/Militair District-niveau bestaat, bevestigd te zijn.

Het voorkomen van een Air Assault bataljon op Legerniveau lijkt eveneens niet onwaarschijnlijk, gezien het oefenpatroon van de Air Assault Brigade uit COTTBUS (GSVG) (33 U VT 52), waar delen van de brigade (mogelijk bataljons) op Legerniveau optreden.

Conclusies

Uit bovenstaande aanwijzingen en commentaren, kan voorlopig worden geconcludeerd, dat er drie mogelijkheden zijn:

- Indien zou blijken, dat de "zelfstandige" Air Assault bataljons in het geheel niet zelfstandig zijn, doch zijn gesubordineerd aan een Air Assault brigade, dan blijft de KL-mening gehandhaafd, dat Air Assault brigades door het Front worden ingezet.
- Indien zou blijken, dat de "zelfstandige" Air Assault bataljons bestaan en gesubordineerd worden aan Legers dan moeten er in de toekomst meerdere meldingen van soortgelijke eenheden binnen komen.
De aanwijzingen voor deze laatste mogelijkheid zijn op dit moment nog te vaag.
- Dat een Air Assaultbataljon slechts voorkomt bij die Militaire Districten, die een speciale maritieme taak hebben, in casu welke beschikken over Marine Infanterie eenheden.

Dezerzijds kan worden gesteld, dat zowel ODMD als LEMD over een Marine Infanterie regiment beschikken.

Indien deze veronderstelling juist zou blijken te zijn zullen in het BAMD en het FEMD eveneens Air Assault eenheden verwacht mogen worden. Hierbij kan worden aange-tekend, dat het FEMD over drie Marine Infanterie regimenten beschikt (mogelijk een complete divisie) in tegenstelling tot de reeds gencemd MD'n en dus mogelijk een grotere Air Assaulteenheid zal kunnen krijgen.

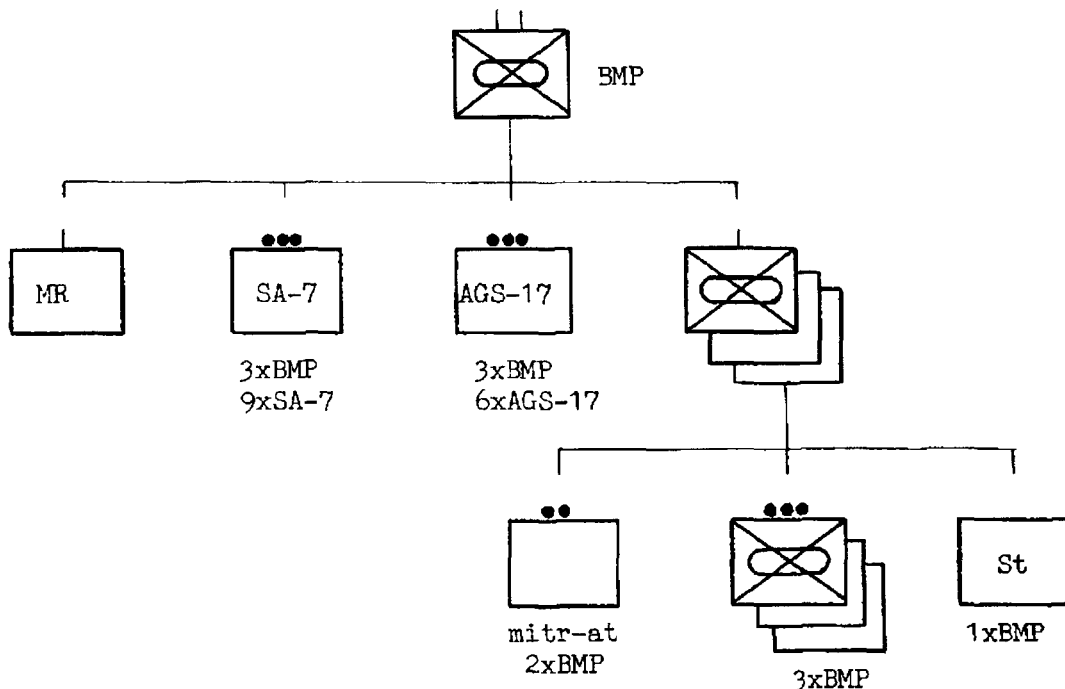
Aanwijzingen met betrekking tot het BAMD en het FEMD zullen moeten worden afgewacht.

3. GSVG en Sovjet militaire distrikten

Naar alle waarschijnlijkheid is er momenteel sprake van een reorganisatie binnen het mechinfbat (BMP) bij de Sovjet landstrijdkrachten in de GSVG en de Sovjet-Unie. Deze eenheid was voorheen uitgerust met 31 x BMP-1. Er zijn nu sterke aanwijzingen, dat dit aantal wordt uitgebreid naar 43 x BMP-1. Het gaat hier niet om een incidentele zaak, hetgeen lijkt te mogen worden afgeleid uit het feit dat het meldingen betreft uit de GSVG en verschillende militaire distrikten in de Sovjet-Unie.(C-2) (R)(G)

Commentaar: Gezien de invoering van nieuwe wapensystemen, zoals de AGS-17 (PLAMYA) lijkt een uitbreiding van het aantal voertuigen niet onlogisch.

De meest waarschijnlijke organisatie van het BMP-bataljon, zoals het op dit moment wordt onderkend, is in het navolgende schema weergegeven:

N.B.: Nog niet geheel zeker is het niveau, waarop de SA-7 en de AGS-17 zich bevinden. In het geval, dat deze wapens zich op compagniesniveau bevinden komen er bij elke compagnie twee BMP's bij met respectievelijk 3 x SA-7 en 2 x AGS-17. Uiteraard verdwijnen deze wapens dan op bataljonsniveau.

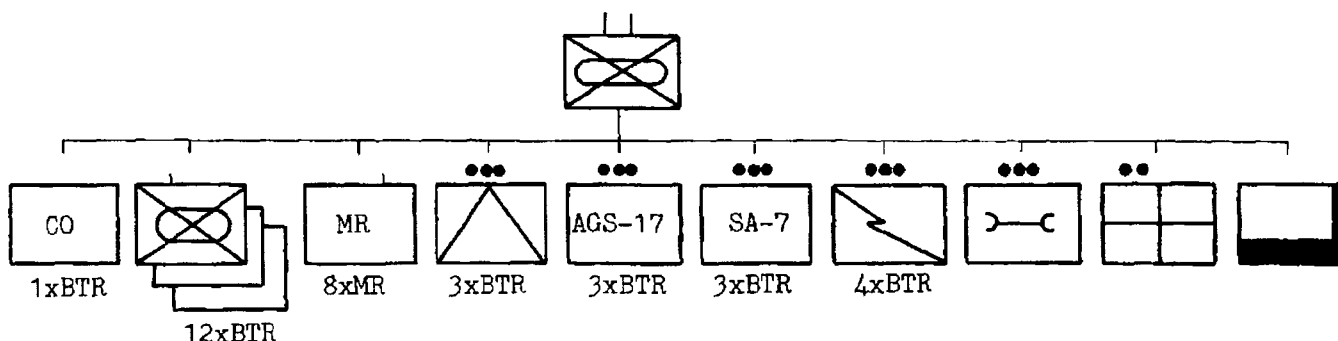
4. GSVG

Summiere aanwijzingen lijken erop te duiden dat het mechinfbat BTR wordt georganiseerd naar analogie van het mechinfbat BMP.

De meest in het oog springende veranderingen zijn:

- de toename van het aantal BTR's tot ongeveer 50 en
- de toename van het aantal mortieren tot 8 stukken. (C-3) (G)

Commentaar: Een mogelijk organigram van het mechinfbat BTR zoals dit er na reorganisatie kan uitzien:

De mechinfcie zou worden uitgebreid met een zogenaamde "mitrailleur-antitank" eenheid. Hierin zouden zich twee BTR's bevinden, die tezamen een mitrailleur sectie en een antitank sectie vormen.

De mogelijkheid moet niet worden uitgesloten, dat de anti-tank sectie, uitgerust met de AT-3/4 (eveneens op bataljons-niveau), over de AT-7 zou kunnen gaan beschikken in plaats van de AT-3/4.

Het aantal van vier BTR's in het vbdpel lijkt veel, doch dit zou kunnen worden verklaard door een liaisontaak voor bijvoorbeeld de Vbd O, Artwrn en OS, waarvoor deze voertuigen ter beschikking zijn.

5. NVA

Een eerste melding doet vermoeden dat de BTR-70 op regimentniveau bij 4 Mechdiv ERFURT (PB 44) aanwezig zou zijn. (C-3) (R)

Commentaar: Dit is de eerste maal dat de BTR-70 in een NVA-eenheid is waargenomen. Tot nu toe werd de BTR-70 alleen bij opleidingseenheden van de NVA gesignaleerd.

6. Technische Inlichtingen

- a. De navolgende benamingen voor - tot dusver met een voorlopige NAVO-benaming danwel met een onjuiste benaming aangeduid - Sovjet-materieel zijn in den vervolge van kracht:

<u>Voorheen:</u>	<u>Nu:</u>
122 mm mech hw M 1974	2S1
152 mm mech hw M 1973	2S3
152(?) mm mech kn M 1981	2S5
ZU-23-2	ZU-23.

- b. Met betrekking tot de 2S5 wordt het kaliber van 152 mm als vaststaand aangenomen.
- c. Als opvolger van de verouderde B-4M wordt bij de Zware artillerie-brigades (in de Sovjet-Unie) een nieuwe vuurmond gemeld met de voorlopige aanduidiging: 203 mm mech kn M 1975.
- d. Wijziging benaming elektronisch materieel:

- (1) Twee typen BIG CAP: BIG CAP A en BIG CAP B werden ingevoerd. Deze benamingen slaan echter uitsluitend op het trekkende generatorvoertuig (URAL-375 D).
- (2) De naam van de stoorzender-eenheid van het vroegere BIG CAP-systeem is gewijzigd in: DOG CART. Deze twee-assige stoorzender-eenheid wordt getrokken door de BIG CAP A of B.

Commentaar: In tegenstelling tot eerder verkregen informatie wordt momenteel aangenomen, dat er slechts twee in plaats van drie uitvoeringen zouden bestaan.

Aanvullend kan nog worden vermeld, dat het BIG CAP A, B/DOG CART systeem waarschijnlijk een radar stoortaak heeft en dat dit systeem waarschijnlijk de TUB BRICK zal gaan vervangen.

7. Polen

a. Reorganisatie artillerie

Bij de artillerie-eenheden van de Sovjet strijdkrachten vindt een reorganisatie plaats; bij de Poolse strijdkrachten is de situatie als volgt:

(1) Ministerie van Defensie

Bij het rechtstreeks onder het Ministerie van Defensie ressorterende 23 Artreg zijn recent geen veranderingen waargenomen welke zouden kunnen duiden op hetzij een uitbreiding, hetzij een vervanging van materieel.

Het regiment bestaat uit twee afdelingen à 18 (meest verouderde) vuurmonden, t.w.: 122 mm kn D-74, 122 mm kn M 1931-37 (A-19) en mogelijk één afdeling met 152 mm kn-hw 18 x ML-20.

(2) Leger

Elk van de drie uit de op dit moment bestaande militaire districten te vormen legers beschikt over over een artilleriebrigade van de volgende samenstelling:

(a) 5 Artbrig 1 Lr/MD Silezië

- drie afdelingen à 18 x 152 mm kn-kw D-20, welke de, inmiddels verouderde, 152 mm kn-hw ML-20 grotendeels c.q. geheel heeft vervangen;
- één afdeling à 18 x 122 mm hw M-30, welke het inmiddels verouderde 122 mm kn M 1931-37 (A-19) c.q. de 122 mm D-74 grotendeels heeft vervangen.

N.B.: Het mag niet worden uitgesloten dat de genoemde M-30 bij deze afdeling inmiddels weer is vervangen door de 122 mm hw D-30. Recente meldingen wijzen op de aanwezigheid van deze houwitser bij de opleidingseenheid van de genoemde afdeling. Een en ander is in verband te brengen met het eventueel in de toekomst vervangen van de M-30 door de D-30.

(b) 6 Artbrig 2 Lr/MD Pommeren

- drie afdelingen à 18 x 152 mm hw D-1, 152 mm kn-hw ML-20.
Bij deze afdelingen wordt over beide wapensystemen beschikt. De bij 5 Artbrig 1 Lr/MD Silezië genoemde D-20 is hier nog niet waargenomen;
- één afdeling à 18 x 122 mm hw M-30.

(c) 1 Artbrig 3 Lr/MD Warschau

- vier afdelingen à 18 x 152 mm kn-hw ML-20.

De mogelijkheid bestaat dat de ML-20 reeds gedeeltelijk is vervangen door de D-20.

(d) Mech hw 152 mm M 1973

Ondanks het feit dat in de afgelopen jaren een enkele keer een aantal (ca. 6) M 1973 gemechaniseerde houwitser is waargenomen, bestaan er momenteel geen aanwijzingen dat deze gemechaniseerde houwitser reeds in de PVA is gebruik is genomen of dat dit op korte termijn te verwachten zou zijn. Dit moet dan ook gezien worden als een introductie bij de PVA van deze houwitser, als mogelijke opvolger van de op dit moment in gebruik zijnde houwitser/kanon-houwitser.

(e) Raketwerperafdeling

Recente aanwijzingen duiden op de aanvulling van de eerder genoemde artilleriebrigades met een raketwerperafdeling.

Daarbij zouden 5 Artbrig 1 Lr/MD Silezië en 6 Artbrig 2 Lr/MD Pommeren zijn uitgerust met 18 x BM-21 en 1 Artbrig 3 Lr/MD Warschau met 18 x BM-14/17.

(3) Gemechaniseerde divisie

Het artillerieregiment van de gemechaniseerde divisie bestaat uit:

- twee afdelingen à 18 122 mm hw M-30;
- één afdeling à 18 152 mm hw/kn-hw.

(a) Anti-tankafdeling

De mogelijkheid bestaat dat de, tot nu toe in de organisatie van het artillerieregiment/gemechaniseerde divisie aangehouden, anti-tankafdeling een zelfstandige eenheid is. Dit zou dan in overeenstemming zijn met de Sovjet organisatie. Een en ander is echter nog niet bevestigd.

(b) Raketwerperafdeling

Van de in de gemechaniseerde divisie voorkomende raketwerperafdeling moet worden aangenomen dat deze nog als zelfstandige eenheid bestaat en niet, zoals in de Sovjet organisatie, in het artillerieregiment is opgenomen.

Hoofdstuk D: Wetenschap en Techniek

NBC-dreiging: Mycotoxinen

1. Uitgaande van de door het Ministerie van Defensie in NATO-verband onderschreven conclusie dat mycotoxinen zijn ingezet door door communisten geleide strijdkrachten in Laos en Kambodja en welhaast zeker ook in Afghanistan en dat de Sovjets er diepgaand bij betrokken zijn, doet zich de vraag voor welke consequenties dit voor het vaststellen van de dreiging tegenover NATO c.q. Nederland betekent.
Vooropstellend dat een uitputtende analyse op dit moment niet te maken is, is er wel een aantal kanttekeningen te plaatsen.
2. Er is binnen NATO een tendens waarneembaar om mycotoxinen te rangschikken onder chemische strijdmiddelen. Dit is niet vanzelfsprekend omdat er ook, en eigenlijk betere, argumenten zijn om deze toxinen te rangschikken onder biologische strijdmiddelen. Hier wordt volstaan met de constatering dat in een aantal Warschaupakt leerboeken bepaalde eenvoudige toxinen gezien worden als potentiële chemische strijdmiddelen. Er is een uitspraak dat toxinen de basis voor een derde generatie chemische wapens zullen vormen.
3. Het klaarblijkelijke succes van de inzet van mycotoxinen tegen een tamelijk primitieve en onbeschermden burgerbevolking roept de vraag op of het gebruik van deze mycotoxinen militair zinvol is tegen beschermde militairen in het Europese theater en of hier derhalve, gezien de Sovjet betrokkenheid, een substantiële dreiging voor NATO vanuit gaat.
Bij de benatwoording an deze vraag dient in eerste instantie enig inzicht te bestaan in de werking van de bepaalde mycotoxinen, namelijk trichothecenen, en de mogelijke wijzen van inzet van deze middelen.
Alhoewel een aantal trichothecenen vermoedelijk giftiger is dan de bekende zenuwgassen, geldt in het algemeen dat ze minder giftig zijn. Qua giftigheid sec lijken trichothecenen geen militair voordeel te bieden boven de zenuwgassen.
Daarentegenover staat dat trichothecentoxinen relatief gemakkelijk, goedkoop en moeilijk controleerbaar geproduceerd kunnen worden, zeer stabiel zijn bij opslag en bij en na verspreiding, niet met de huidige alarmering- en detectie-apparatuur worden aangetoond, vergiftigingen veroorzaken waartegen nog geen gerichte therapie mogelijk is en tenslotte een functie kunnen vervullen als sabotagemiddel.

4. Een aantal trichothecenen heeft het vermogen reeds in kleine hoeveelheden misselijkheid en braken op te wekken. Het betrucht T-2 toxine wekt in zeer kleine hoeveelheden al hevige huidirritaties op. Het diacetyoxyscirpenol kan, in kleine hoeveelheden reeds ,effectief zijn in de vorm van hallucinaties, verwarring en ongecoördineerde spierbewegingen. Omdat richotheceentoxinen weinig vluchtige, vaste stoffen zijn, zal inzet van een dergelijk strijdmiddel in de vorm van een aerosol of als spray, dat wil zeggen opgelost, moeten geschieden. Alhoewel permeabele NBC-beschermende kleding en gasmasker een zekere bescherming bieden tegen aerosolen, lijkt het niet uitgesloten dat zeer kleine vaste aerosoldeeltjes door het beschermde systeem kunnen penetreren. Gezien de bovengeschetste werkzaamheid van trichothecenen is het niet uitgesloten dat een klein aantal vaste aerosoldeeltjes reeds een fysiologisch effect kunnen hebben en dat tengevolge van de irritatie en pijnsensatie het juiste gebruik van de beschermende uitrusting wordt verhinderd. In ernstige gevallen kan het braken tot het afzetten van het masker dwingen. In die gevallen is de kwetsbaarheid voor lethale chemische strijdmiddelen sterk vergroot. Het is daarom niet uitgesloten dat trichothecenen en lethale chemische strijdmiddelen in combinatie gebruikt zullen worden, eventueel in achtereenvolgende aanvallen. In dit verband is het opmerkelijk dat, nadat de Sovjet-Unie nog in het begin van de jaren '70 uitvoerige troepenbeproevingen van niet nader bekende permeabele NBC-beschermende kleding heeft gehouden, de Sovjets, in tegenstelling tot NATO, onveranderd aan impermeabele NBC-beschermende kleding zijn blijven vasthouden, ondanks de grote beperkingen welke dit soort kleding fysiologisch oplegt. Mogelijk kan er ook een relatie zijn met het nieuwe Sovjet masker, dat, alhoewel bekend is dat het vermoedelijk op grote schaal geproduceerd is, nog steeds [REDACTED] is en nog steeds niet daadwerkelijk het huidige verouderde SHLEM-masker heeft vervangen.
5. De constatering dat de Sovjets zich hebben verdiept in het gebruik van trichothecenen als strijdmiddel duidt erop dat de Sovjets in het verleden veel research gedaan hebben aan trichothecenen. Er is echter geen reden te bedenken waarom de Sovjets zichzelf beperkingen zullen hebben opgelegd door slechts trichothecenen te onderzoeken. Het is waarschijnlijk dat veel meer toxinen gescreend zullen zijn als [REDACTED] strijdmiddel. Dat betekent dat het mogelijk is dat de Sovjets voor gebruik tegen NATO naast, of in plaats van, een trichothecenen-mengsel een of meer andere toxinen kunnen hebben

geselecteerd en gestandaardiseerd als wapenvulling.

6. Samenvattend zij gesteld dat het hoogst waarschijnlijk is dat de Sovjets, mogelijk al sedert de jaren '60, beschikken over mycotoxinen of andere, nog onbekende, toxinen welke deel uitmaken van vullingen voor granaten, raketten, vliegtuigbommen en/of sproeitanks. Als voorlopige conclusie wordt gesteld dat het waarschijnlijk is dat deze middelen een aanzienlijke dreiging vormen voor NATO.

DEEL II : MIDDEN-OOSTEN/AFRIKA1. Libanona. Interne ontwikkeling

Israëlische militaire acties in Libanon bepaalden zich in de afgelopen maand tot luchtaanvallen tegen Syrische SA-9 batterijen in de Beqa'a-vallei (Dar al-Baidar), Syrisch-Palestijnse posities langs de hoofdweg Beiroet-Damascus en ingrijpen in plaatselijke gevechten tussen rivaliserende eenheden van Falangistische en Druzen-milities. Het optreden tegen de Syriërs werd door Jeruzalem gemotiveerd door, wat werd genoemd, "schendingen van het bestand". Damascus zou in toenemende mate een versterkte defensieve, militaire opbouw plegen die ieder moment voor "agressieve acties" zou kunnen worden aangewend, volgens Jeruzalem. De enige actie van Syrische zijde betrof raketbeschietingen van Israëlische verkenningsvliegtuigen boven de Beqa'a. Deze vluchten worden in verband gebracht met Israëlische pantserversterkingen in dit gebied. Andere militaire acties kwamen van de zijde van het LAF. Zuiveringsoperaties tot in de Palestijnse vluchtelingenkampen, in het kader van de voorbereiding van de ontwapening van diverse milities, vonden plaats in west-Beiroet. Soortgelijke acties zijn ook aangekondigd voor oost-Beiroet. Dit laatste zal voor het LAF, als tamelijk krachteloos instrument voor vestiging van de nationale autoriteit van de centrale regering, een testcase inhouden. Dit vormt de reden dat, met instemming van president Reagan, een gecombineerd optreden met Amerikaanse, Franse en Italiaanse contingents in het betreffende stadsgedeelte wordt overwogen.

Aanleiding om te spreken van een moeilijke operatie vormt de aankondiging van de nieuwe commandant van de grootste niet-reguliere militie, de "Lebanese Forces", Fadi Frem, dat ontwapening zelfs niet wordt overwogen voordat alle buitenlandse troepen Libanon zullen hebben verlaten. President ████████ voorman van de Falange-beweging blijft daarentegen verklaren dat heel Libanon onder gezag van de centrale regering - en dus van het LAF - zal worden gesteld. Op dit moment heeft de nieuwe regering, onder leiding van premier ████████ die nu ook de functie van Minister van Buitenlandse Zaken

bekleedt, alleen directe controle over een gedeelte van Beiroet, terwijl de rest van de stad en het grootste gedeelte van het land worden gedomineerd door Israëlische en Syrische troepen, verschillende Libanese milities en Palestijnse guerrilla-eenheden, die, naar het zich laat aanzien, zich achter de Syrische linies, hoofdzakelijk in de omgeving van de stad Tripoli, tot op zekere hoogte hergroeperen. Het betreft voornamelijk PLA-groepen, afkomstig uit Syrië.

b. Regionale implicaties

Een belangrijker ontwikkeling betreft de diplomatiek-politieke ronde die op dit moment onder leiding van de Amerikaanse bemiddelaars [REDACTED] en [REDACTED] plaatsvindt en die is gericht op de terugtrekking van Syrische en Israëlische strijdkrachten en Palestijnse eenheden uit geheel Libanon.

Behalve dat zowel Damascus als ook Jeruzalem categorisch blijven verklaren dat van ontruiming van Libanon door hun eenheden geen sprake kan zijn zolang alle buitenlandse troepen het land niet hebben verlaten, is van Israëlische zijde bovendien nadrukkelijk gesteld dat terugtrekking van de hoofdweg naar Damascus gepaard moet gaan met een bilaterale, Libanees-Israëlische veiligheidsovereenkomst voor zuidelijk Libanon.

In dit verband maakte het Israëlische kabinet op 14 oktober een besluit bekend met betrekking tot voorstellen voor veiligheidsmaatregelen in Libanon. Een en ander is gebaseerd op "minimale voorwaarden", gesteld door Sharon. Behalve het (voorlopige) gegeven dat in het Israëlische plan een controlerende rol aan het IAF wordt toebedeeld in de Zuidlibanese sector (mét opneming van elementen van [REDACTED] militie en zónder zware wapens), er een Israëlisch-Libanese militaire missie moet worden gevormd die de Libanese taakuitoefening controleert en de eis dat een stabiele Libanese regering een sterke autoriteit moet uitoefenen, is verder de geografische afbakening van Sharon's "veiligheidszone" als voorwaarde in de onderhandelingen gebracht. De noordelijke grens van het "veiligheidsgebied" zou nagenoeg op één lijn liggen met de huidige frontlinie, dat wil zeggen ongeveer 50 kilometer van Israël's noordgrens.

Of daarnaast er uiteindelijk toch een Israëlisch-Libanees vredesverdrag komt lijkt minder waarschijnlijk geworden. Zowel [REDACTED] als ook [REDACTED] staan, te oordelen naar hun uitlatingen, allerminst te trappelen een dergelijke overeenkomst aan te gaan. Met name [REDACTED] heeft zich duidelijk uitgesproken tegen een vredesregeling zoals die

kennelijk reeds door Jeruzalem is uitgestippeld.

Begin oktober verklaarde de premier dat een vrede tussen Libanon en Israël alleen mogelijk is in het kader van een algehele regeling in het Midden-Oosten. Een bilateraal vredesverdrag zou, volgens [REDACTED] kunnen bijdragen tot "de vernietiging van de morele en economische capaciteit" van Libanon.

Duidelijk mag zijn dat in deze context de financieel-economische betrekkingen van Libanon met de Golfstaten worden bedoeld in het kader waarvan Libanon ook de politieke steun kan blijven verwerven van onder andere Saoedi-Arabië, om tot een regeling met Syrië te komen. Als verder bewijs dat Beiroet een politieke dialoog met Damascus continueert mag het bezoek van een Falangistische delegatie aan Damascus, eind oktober, gelden. De officiële Syrische pers sprak naar aanleiding hiervan over de positieve opstelling van [REDACTED] tegenover Syrië.

Met het oog op deze Syrische connectie én de mogelijkheid van afdoende Amerikaanse druk op Jeruzalem is een oplossing van de Libanese kwestie, in de zin van een (vooralsnog gedeeltelijke) terugtrekking in fasen van Syrische en Israëlische troepen, voorstelbaar. Concessies in dit opzicht zullen wat Jeruzalem betreft uiteindelijk toch moeten leiden tot op zijn minst een gedemilitariseerde zone in Zuid-Libanon, net zo goed als Damascus niet zonder meer akkoord zal gaan met ontruiming van de Beqa'a-vallei.

Een andere taak van UNIFIL, wellicht gecombineerd met uitbreiding van de sterkte (Australië, Groot-Brittannië, Canada, Griekenland en België zijn genoemd) lijkt een optie, op korte termijn.

2. Egypte-Soedan, integratie-overeenkomst

Op 12 oktober ondertekenden Mubarak en Nimeiri een zogenoemd "integration charter" op basis waarvan, binnen een overgangsfase van tien jaren, de eenwording van Soedan en Egypte moet gaan plaatsvinden.

Volgens Caïro zal dit zich gaan afspelen op het terrein van de buitenlandse politiek, nationale veiligheid en in de sociaal-culturele, economische en financiële sfeer.

Aangaande de nationale veiligheidsaangelegenheden zijn Caïro en Khartoem een gemeenschappelijk "defensie pact" overeengekomen. Een en ander bevestigt, wat werd genoemd, "the need to lay down and implement a single defense and security strategy". In dit kader zal prioriteit worden gegeven aan de organisatie en commandostructuur van beide defensie-apparaten en coördinatie van de militaire industrie van beide landen.

Het charter bestaat uit 41 artikelen die de organisatie, functies en bevoegdheden vastleggen van vier instituties die tezamen de integratie moeten bewerkstelligen.

Zo is er een "Higher Integration Council" opgericht, samengesteld uit vier leden en benoemd door Mubarak en Nimeiri, die gezamenlijk aan het hoofd staan.

De Raad moet het politieke, militaire, economische en sociaal-culturele beleid coördineren.

Daarnaast wordt er een "Nile Valley Parliament" geformeerd, bestaande uit 60 leden; een gelijk aantal van de afgevaardigden zal uit beide landen afkomstig zijn. Dit orgaan zal tweemaal per jaar afwisselend in Khartoem en Caïro bijeenkomen; het zal niet over wetgevende bevoegdheden beschikken. Een "General Secretariat" krijgt beslissingsbevoegdheid inzake de uitvoering van projecten die zullen worden gefinancierd door een onafhankelijk opererend "Integration Fund". Dit fonds zal, naast een eerste bijdrage van beide regeringen, ernaar moeten streven kapitaal aan te trekken van andere, buitenlandse, financieringsinstellingen. De Wereldbank, EG, Arabische donorlanden en particuliere Arabische investeerders lijken daarbij te worden bedoeld.

Commentaar: Met het afsluiten van de als "integration charter" aangeduide overeenkomst tussen Khartoem en Caïro wordt een, gedurende een tiental jaren, bestaande vorm van politieke, militaire en economische samenwerking geïnstitutionaliseerd.

In dit geheel dient te worden opgemerkt dat in februari 1974 een eerdere integratie-overeenkomst werd aangegaan, die in

de volgende jaren tot weinig resultaat leidde.

Volgens deze overeenkomst zouden, in tegenstelling tot de huidige plannen, alleen de noordelijke Soedanese provincies en zuidelijk Egypte worden geïntegreerd.

Sadat's vredespolitiek tegenover Israël sedert 1977 leidde, overeenkomstig een besluit van de Arabische Liga, in 1979, tot het terugroepen van de Soedanese ambassadeur in Caïro en het, voorlopige, einde van het integratieproces.

De betrekkingen tussen Soedan en Egypte hebben in zeker opzicht altijd een "natuurlijk karakter" gehad. Naast de historische ervaring (samen met het noordelijke gedeelte van het huidige Somalië) deel te hebben uitgemaakt van het voormalige Brits-Egyptische condominium, kent Soedan sedert de onafhankelijkheid (1960) gemeenschappelijke belangen met Egypte.

Op dit moment verkeert Khartoem in politiek-militair opzicht in een afhankelijkheidsrelatie tot Caïro. Zo was in de periode van de Libische "dreiging" vanuit Tsjaad, in 1980-1981, sprake van de presentie van eenheden van de Egyptische strijdkrachten in Soedan.

Het belang van een meer geformaliseerde politiek-militaire samenwerking met Soedan is voor Egypte niet minder aanwezig. Met name in regionaal opzicht: de regionale activiteiten van Libië, Ethiopië en Zuid-Jemen (vergelijk de toenadering van Addis Abeba tot Khartoem, sedert mei-juni van dit jaar) lijken Caïro tot een actievere regionale politiek te bewegen. Naast de samenwerking met Soedan vormen de politieke en militaire steunverlening aan de nieuwe regering-Habré in Tsjaad - met het oog op de Libische militaire presentie en de destabiliserende activiteiten van Goukouni Oueddei's "Nationale Vredesregering" in Aozou - en aan het regime-
[REDACTED] in Somalië een verder bewijs.

Niettemin mag worden aangenomen dat de buitensporige, interne moeilijkheden in sociaal-economisch opzicht op dit moment in beide landen de belangrijkste drijfveer vormen voor de beoogde integratie.

De staatsschuld van Soedan bedraagt ongeveer \$ 8 miljard. Als gevolg van de dreigende situatie wordt Khartoem op grote schaal hulp geboden door Saoedi-Arabië, de Verenigde Arabische

Emiraten, het IMF en de VS (de regering in Washington heeft, midden oktober, Amerikaanse banken leningen terugbetaald die Soedan met die instellingen had gesloten).

Hoewel Egypte ook economische hulp aan Khartoem verstrekt (ondermeer 150.000 ton olie) verkeert de regering-Mubarak in nauwelijks minder grote economische moeilijkheden (zie MO 9/82).

Wat de integratie met Soedan betreft lijken projecten in de agrarische sector en op het gebied van de infrastructuur Caïro's eerste prioriteit te hebben met het oog op de afhankelijke positie die de voedselimport, tot een percentage van meer dan 50%, creëert.

De allesbeheersende vraag naar aanleiding van de aangekondigde doorvoering van de integratie is in hoeverre met name de financieel-economische plannen uiteindelijk tot concreet resultaat zullen leiden.

Alleen al een poging om een vorm van gemeenschappelijke markt tussen Soedan en Egypte te scheppen zal, wat problemen van technisch-infrastructurele aard betreft, op grote moeilijkheden stuiten. Eerdere plannen in die richting in het grotere verband van de Nijl-bassin landen, zijn hierop afgesprongen.

Een eerste, praktisch resultaat van de Egyptisch-Soedanese integratie lijkt te zijn een intensivering van de speciale betrekkingen die tussen Soedan en Egypte bestaan, in verband waarmee de status van Soedan tot nu toe als "militair protectoraat" van Egypte werd aangeduid.

Dienaangaande lijkt de voornaamste overweging van Nimeiri te zijn, dat deze nieuwe situatie een grotere garantie biedt dat zijn verre van stabiel te noemen interne machtspositie door Caïro nadrukkelijker wordt beschermd.

3. Zuid-Jemen - Oman, normalisering van de betrekkingen

██████████ en ██████████ Ministers van Buitenlandse Zaken van respectievelijk de Volksrepubliek Zuid-Jemen en het Sultanaat Oman, hebben tussen 25-28 oktober, in Koeweit, besprekingen gevoerd ter normalisering van de, sedert 1967, gespannen betrekkingen. Als resultaat werd bekend dat op basis van een overeengekomen normaliseringsverdrag diplomatieke betrekkingen worden aangegaan en onderlinge geschillen door overleg zullen worden geregeld.

De tegenstellingen tussen Zuid-Jemen en Oman zijn bepaald geweest door zowel interne als ook extern/regionale factoren.

Aden verleende met name in de eerste helft van de jaren-zeventig steun aan het "Popular Front for the Liberation of Oman" (PFLP), een inmiddels gedecimeerde guerrillabeweging opererend in de West-Omaanse provincie Dhofar. Als reactie hierop heeft de Omaanse sultan Qabus ooit getracht een "Bevrijdingsbeweging voor de Hadramaut" (het historische kernland van het huidige Zuid-Jemen) op te richten.

Van midden juli van dit jaar dateren berichten dat in Aden de secretaris-generaal van het PFLO, ██████████ en drie leden van het Uitvoerende Comité zouden zijn gearresteerd. Dit kennelijk met het oog op de te verbeteren contacten met Oman, waarvan nu sprake is.

Niettemin werd eind juli, eveneens in Aden, door het PFLO het ontwerp document tot oprichting van een "Nationale Alliantie", samengesteld uit alle oppositionele Omaanse krachten en groepen, gepresenteerd. Het Zuidjemenitisch-Omaanse politieke antagonisme wordt naast deze binnenlandse aangelegenheden verder bepaald door de bondgenootschappelijke relaties met respectievelijk de Sovjet-Unie en de VS, terwijl ook het participeren van Oman in de Gulf Cooperation Council (GCC) door Aden als "politiek-militair provocerend" wordt ervaren.

Zuid-Jemen sloot in oktober 1979 een Verdrag van Vriendschap en Samenwerking met de Sovjet-Unie en sedertdien vindt jaarlijks een consulterend bezoek van president ██████████ ██████████ ██████████ in Moskou plaats, laatstelijk half september (dit gold een in maart van dit jaar uitgesteld bezoek) toen gesprekken werden gevoerd met Brezhnev, ██████████ en ██████████

Als resultaat werden onder andere nauwere samenwerking tussen de CPSU en YSP en nieuwe Sovjetrussische kredieten voor projecten in de civiele sector bekendgemaakt.

Een gemeenschappelijke standpuntbepaling betrof onder meer de situatie in het gebied van de Perzische Golf en de Rode Zee: Aden en Moskou "condemned US attempts at interfering in the internal affairs of states situated there"

██████████

en verder werd stelling genomen tegen "the creation of foreign military bases in the area".

Hoewel Zuid-Jemen de presentie van Sovjet militaire (civiele) adviseurs kent, evenals het gebruik van luchtmacht- en marine-faciliteiten, is de uitspraak gericht tegen Amerikaanse en Britse militaire betrokkenheid in de regio (Oman).

Commentaar: Een concreet resultaat van het overleg tussen Zuid-Jemen en Oman lijkt in eerste instantie onthouding van bemoeienis met de interne situatie en aanvaarding van de afwijkende politieke regimes van beide landen te zijn.

De stabiel te noemen interne machtspositie van het regime-Qabus, deelneming aan de geleidelijk tot stand komende praktische, gemeenschappelijke politieke, militaire en economische coöperatie binnen de GCC, het militaire samenwerkingsverband met de VS en Groot-Brittannië en de nagenoeg definitieve eliminering van het PFLO vormen kennelijk voor Zuid-Jemen weinig reden de confrontatie met Oman voort te zetten.

Aanwijzingen over interne politieke moeilijkheden in Zuid-Jemen, gebaseerd op een sterk dualisme tussen [REDACTED] Mohammed c.s. en oppositionele krachten, inzake de marxistisch-leninistisch geïnspireerde koers (zie MO 4/82), vormen aanleiding te veronderstellen dat de aandacht van de president in de eerste plaats consolidering van de machtspositie van zijn politieke clan geldt.

Daarnaast is het een feit dat de Zuidjemenitische leider reeds langer de betrekkingen met naburige Arabische landen en met Saoedi-Arabië in het bijzonder, tracht te verbeteren. Dit is in de eerste plaats herkenbaar in de verhouding tussen Aden en Noord-Jemen. De Saoedische politieke, financieel economische en vooral religieuze invloed op het bewind in Sana'a is ontegenzeggelijk een factor van betekenis waarmee Aden rekening moet houden in haar streven het integratieproces van de beide Jemens te kunnen effectueren, hetgeen reeds lang wordt overwogen.

De gedachte dat een toekomstige, betere verstandhouding tussen Zuid-Jemen en Oman (i.c. de Arabische landen) zal leiden tot een geleidelijke onttrekking, door [REDACTED] aan de Sovjet invloed, is speculatief. Evenals dit het geval zou kunnen zijn in het verband van de relaties met Ethiopië en Libië, hetgeen is

geïstitutionaliseerd in het kader van het tripartite
Verdrag over Vriendschap en Samenwerking, sedert augustus 1981.

4. Iran-Irak

a. Iran

Iran heeft begin oktober enkele beperkte aanvallen gedaan oostelijk van de Iraakse grensstad Mandali, die op 110 kilometer van Bagdad in de centrale gevechtssector ligt. Tijdens dit "Moslem Ibn Aqil"-offensief wisten de Iraniërs enkele grensposten op Iraans grondgebied te heroveren en tenslotte ongeveer twee kilometer op Iraaks grondgebied door te dringen. Mandali werd tot nu toe niet ingenomen. Toen Irak enkele tegenaanvallen uitvoerde, waarbij de grondtroepen werden gesteund door gevechtsvliegtuigen en -helikopters, werd het Iraanse leger op eigen grondgebied teruggedrongen.

Verder deden zich in de centrale sector voortdurend artilleriebeschietingen voor. Iran heeft ondertussen het versterken van haar troepenmacht in de centrale sector, die aanvankelijk uit één infanterie- en één pantserbrigade en minimaal twee Pasdaran/Baiji-brigades bestonden, voortgezet.

De versterkingen, twee gemechaniseerde brigades, zijn voornamelijk afkomstig van de zuidelijke sector ten oosten van Basra, zodat de kans op een Iraanse aanval in dat gebied niet groter lijkt te zijn geworden. Berichten over troepenconcentraties ten westen van Dezful kunnen zeer waarschijnlijk in verband worden gebracht met het feit dat Irak daar de laatste stukken Iraans grondgebied in handen heeft. Op 1 november werd bekend dat Iran in dat gebied onder de codenaam "Moharam" een aanval heeft ingezet.

De volgende maand zullen in Iran verkiezingen worden gehouden.

Er zal dan een "Assemblee van Deskundigen" worden gekozen, die zich bezig zal houden met de definitieve opvolgingsregeling met betrekking tot de positie die [REDACTED] nu inneemt. Verwacht wordt dat het nieuwe orgaan ofwel een hoge geestelijke leider tot opvolger van [REDACTED] zal kiezen (ayatolla Montazeri lijkt een goede kans te maken) ofwel een raad van religieuze hoogwaardigheidsbekleders zal aanwijzen, die de vérgaande taak van de hoogste geestelijke en politieke leider na zijn dood zal overnemen. In de grondwet staat dat indien geen individuele opvolger kan worden gevonden, een raad van vijf prominente religieuze leiders [REDACTED] moet vervangen.

De kans lijkt niet groot dat de vijf zogenaamde groot-ayatolla's aan de collectieve leiding zullen deelnemen, omdat de meesten kritisch lijken te staan tegenover het denkbeeld van de "Velayat e-Faqih", het politiek-religieuze mandaat van de Imam, al heeft slechts één van hen, ex-groot-ayatolla Shariat Madari, zich er in het openbaar tegen uitgesproken.

b. Irak

Inmiddels heeft een commissie van de Islamitische Conferentie Organisatie (ICO) haar bemiddelingspogingen voortgezet.

Een deze maand voorgesteld vredesplan (het negende) voorzag in een onmiddellijke wapenstilstand, de terugtrekking van de troepen tot achter de internationaal erkende grenzen, de legering van islamitische vredestroepen tussen de twee landen en een terugkeer naar het grensakkoord van Algiers. Dit grensakkoord uit 1975 voorzag in een verdeling van de Shatt al-Arab, waarbij werd overeengekomen de grens door het midden van de rivier te laten lopen. In september 1980 werd dit verdrag door Irak opgezegd en de gehele Shatt al-Arab opgeëist. Op 27 oktober heeft Irak een belangrijke concessie gedaan door weer te erkennen dat de Iraaks-Iraanse grens in het midden van de waterweg loopt. Deze concessie en het gehele vredesplan van de ICO werden echter door Iran afgewezen. Minister van Buitenlandse Zaken Velayati heeft gezegd dat de strijd doorgaat totdat alle Iraakse troepen van Iraans grondgebied zijn verdreven, terwijl ayatolla Montazeri aankondigde dat Iran zou doorvechten om het regime van Saddam Hussein ten val te brengen.

De ICO verklaarde de bemiddelingspoging te zullen voortzetten.

Commentaar: De Iraanse aanvallen van begin oktober waren beperkt van omvang en tijdsduur, hetgeen erop lijkt te wijzen dat Iran zich voorlopig wil beperken tot het verdrijven van de resterende Iraakse eenheden van Iraans grondgebied. Grote risico's lijken te worden vermeden, terwijl Irak wel onder druk gehouden wordt. De Iraanse terughoudendheid is voor een groot deel uit nood geboren: de Iraakse defensie blijkt goed georganiseerd en Irak beschikt over een aanzienlijk luchtoverwicht. Een doorbraak lijkt daarom moeilijk te bewerkstelligen. Daarbij kampt Iran nog steeds met logistieke- en onderhoudsproblemen. Met name aan munitie en voertuigen zou een groot tekort bestaan.

Bagdad stelt de situatie naar buiten toe zo ernstig mogelijk voor om een overtuigender beroep te kunnen doen op de Arabische solidariteit tegen deze voortdurende "agressie" van de Iraniërs.

Saddam Hoessein heeft erop gewezen dat tijdens de topconferentie in Fez de meerderheid van de Arabische landen beloofd heeft Irak te hulp te komen op basis van het gezamenlijke Arabische Defensiepact.

Wat daarvan het concrete resultaat zal blijken te zijn moet worden afgewacht.

Dit geldt eveneens de zoveelste Saoedische waarschuwing aan het adres van Teheran om de veiligheidssituatie in het Golfgebied niet verder te destabiliseren en een eerste oproep tot de Arabische landen, "snelle en serieuze stappen" te nemen, teneinde Irak bij te staan.

Ook de aankondiging van Soedan om een troepencontingent naar Irak te sturen moet in eerste instantie als een symbolische daad worden opgevat, zoals de "goodwill mission" van de Jordaanse "Yarmouk"-brigade naar het Iraaks-Iraanse front inmiddels heeft bewezen. Kennelijk stond het bezoek van koning Hoessein en CGS Zaid Bin Shaker aan president Saddam Hoessein, begin oktober, ook in het teken van deze "onvoorwaardelijke" - zij het symbolische - Jordaanse steun aan Irak.

Militair-materiële steunverlening, met duidelijke politieke betekenis, aan Iran blijft komen van de zijde van Damascus. Het is in zoverre verwonderlijk te noemen dat de beoogde destabiliserende effecten van de fundamentalistisch geïnspireerde Iraanse acties op Iraaks grondgebied Syrië klaarblijkelijk (vooralsnog) niet verontrusten.

Op dit moment is de vraag eerder of "bevrijding van Irak" Teheran nog wel zo duidelijk voor ogen staat.

Te oordelen naar recente uitspraken gedaan door BLS Shirazi en Minister van Buitenlandse Zaken Velayati, lijkt dit idee op zijn minst op de lange baan te worden geschoven.

5. Angola/Zuid-Afrika/Namibië

De Zuidafrikaanse CGS, Viljoen, heeft bekendgemaakt dat zijn luchtmacht begin oktober een Angolese MIG-21 "FISHBED" boven Zuid-Angola heeft neergeschoten. Een Zuidafrikaans verkennings vliegtuig, begeleid door twee Mirages F-1, zou door vier Angolese MIGs-21 zijn aangevallen, toen het op zoek was naar lanceerplaatsen voor luchtdoelraketten, SWAPO concentraties en logistieke installaties in Zuid-Angola.

In [REDACTED] werd ontkend dat de MIG zou zijn neergeschoten, maar wel werd bevestigd dat een treffen had plaatsgevonden. Dit is het eerste gerapporteerde luchtgevecht tussen beide landen sinds november 1981.

Commentaar: Dit lucht treffen en de voortdurende schermutselingen tussen de landstrijdkrachten lijken aan te geven dat geen van de betrokken partijen bereid is op het militaire front de rust te bewaren om een diplomatieke oplossing te vergemakkelijken. Nu het overleg over de uitvoering van Resolutie-435, welke richtlijnen geeft voor de oplossing van de Namibische kwestie, vrijwel geheel is afgerond, blijft de aanwezigheid van 20.000 Cubanen in Angola als laatste hindernis voor een regeling over. De Zuidafrikaanse regering blijft vasthouden aan haar eis dat een ondubbelzinnig akkoord over terugtrekking van de Cubanen een voorwaarde is voor de Namibië-regeling. Het moet niet worden uitgesloten dat de moeilijke binnenlandse politieke situatie van premier [REDACTED] aan deze onverzettelijke houding ten grondslag ligt.

Een snelle regeling van het Namibië-conflict zou mogelijk leiden tot de komst van een SWAPO-regering in dat gebied. Dit zou echter verdere successen van de conservatieve blanken in Zuid-Afrika, vooral van Treurnicht's Conservatieve Partij, tot gevolg kunnen hebben.

[REDACTED] voorstel tot constitutionele hervormingen, waarbij kleurlingen en Indiërs (geen zwarten) in deelparlementen zouden worden opgenomen, kan dan gevaar lopen.

[REDACTED] lijkt voorlopig te kiezen voor het voortzetten van zijn voorzichtige hervormingsbeleid in Zuid-Afrika en de Namibië-regeling op de lange baan te willen schuiven.

Daarnaast wil [REDACTED] proberen om in Namibië de diverse etnische groeperingen zodanig te organiseren, dat zij bij verkiezingen

een tegenwicht zouden kunnen vormen tegen de SWAPO. Zuid-Afrika lijkt het vertrouwen in de regerende Democratische Turnhalle Alliantie te hebben verloren en naar andere oplossingen te zoeken. Opgemerkt kan worden dat een dergelijke nieuwe interimregering alleen zin heeft wanneer de verkiezingen onder auspiciën van de Verenigde Naties voorlopig niet worden gehouden. Het nieuw te benoemen bewind zou immers tijd nodig hebben om zich waar te maken.

De reacties van de diverse groeperingen in Namibië, met name van de DTA, op [REDACTED] plan zijn tot nu toe afwijzend geweest.

Ook Angola houdt vast aan haar standpunt: de Cubaanse troepen zullen blijven totdat er geen gevaar meer dreigt van een herhaalde gewapende Zuidafrikaanse invasie. Dit werd op 4 oktober door de Angolese Minister van Buitenlandse Zaken, [REDACTED] in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties bevestigd. Daarbij komt dat de oppositie tegen de regering van de kant van UNITA toeneemt. Er zouden weer enkele aanvallen op Cubaanse en regeringstroepen hebben plaatsgevonden. Een reden temeer voor de regering in [REDACTED] om, ondanks de hoge kosten die de Cubaanse aanwezigheid met zich meebrengt, voorlopig te volharden in haar eisen.

De contactgroep van vijf Westerse landen heeft voortdurend pogingen in het werk gesteld om deze impasse te doorbreken. Het optimisme dat lange tijd ten toon is gespreid, lijkt nu echter af te nemen.

De Verenigde Staten steunden tot voor kort de Zuidafrikaanse regering, in zoverre het de koppeling tussen een Namibië-regeling en de aanwezigheid van Cubanen in Angola betreft. Dit standpunt werd echter gewijzigd; men spreekt nu van "twee parallele onderwerpen, die niet noodzakelijkerwijs met elkaar zijn verbonden". Gestreefd zou moeten worden naar een gefaseerde terugtrekking van de Cubaanse en Zuidafrikaanse troepen uit Angola en Namibië. Hoewel de onderhandelingen nog steeds gaande zijn, ziet het er voorlopig niet naar uit dat deze tussenoplossing door beide partijen zal worden aanvaard.

DEEL III : AZIE/VERRE-OOSTEN1. Sino-Sovjet betrekkingen

Op 21 oktober werd de eerste, op 5 oktober begonnen, Sino-Sovjet gespreksronde over verbetering van de onderlinge betrekkingen in Beijing afgesloten na zes formele zittingen tussen de beide betrokken plv. Ministers van Buitenlandse Zaken, respectievelijk Qian Qichen en Ilyichev.

Terwijl aan Sovjet-zijde de besprekingen begeleid werden door een ten opzichte van China tegemoetkomende perscampagne, ging aan Chinese zijde de perskritiek op de Sovjet-Unie onveranderlijk door, zij het minder intensief. In het bijzonder werd het expansionistisch-hegemonistische streven van de Sovjet-Unie aangevallen, en hield China vast aan haar eisen inzake terugtrekking van (de) Sovjet troepen van haar grenzen en uit Mongolië en Afghanistan, alsmede inzake beëindiging van de Sovjetsteun voor de Vietnamese bezetting van Kampuchea. Niettemin werd overeengekomen dat de besprekingen zullen doorgaan, afwisselend met gespreksrondes in Moskou en Beijing, terwijl werd gezinspeeld op de mogelijkheid van hervatting van de onderlinge partijbetrekkingen. (B-2)(W/R/GR/G)

Commentaar: De eerste Sino-Sovjet gespreksronde heeft, afgezien van de overeenkomst verder te praten, geen concrete resultaten opgeleverd. Het feit echter dat er weer wordt gepraat, nadat China de normaliseringsbesprekingen naar aanleiding van de Sovjet inval in Afghanistan in december 1979 eenzijdig voor onbepaalde tijd opschortte, houdt op zich al enige vooruitgang in. Het feit dat van Chinese zijde zelfs op hervatting van de partijbetrekkingen is gezinspeeld, duidt evenzeer op enige vooruitgang, in die zin dat het psychologische klimaat tussen beiden werd verbeterd. Niettemin lijkt een reële vooruitgang in de normaliseringsbesprekingen vooralsnog op korte termijn weinig waarschijnlijk zolang wederzijds aan de uitgangspunten wordt vastgehouden. De verslechterde Oost-West betrekkingen kunnen evenwel voor beiden aanleiding vormen voor een verdergaande toenadering op basis van praktische redenen.

2. Afghanistan

Hongaars- Afghaans Vriendschapsverdrag

Van 4 tot 7 oktober bracht de Afghaanse partijleider-president Karmal een officieel vriendschapsbezoek aan Hongarije. Tijdens dit bezoek werd op 7 oktober een "Verdrag van Vriendschap en Samenwerking" getekend, alsmede een samenwerkingsovereenkomst voor de periode 1983-1984 tussen de partijen van beide landen.

Commentaar: Hongarije is het vijfde Warschaupaktland dat door Karmal werd bezocht en is ook het vijfde land waarmee Afghanistan een Vriendschapsverdrag sloot, na achtereenvolgens de Sovjet-Unie (05.12.78), Tsjechoslowakije (24.06.81), Bulgarije (22.12.81) en de DDR (21.05.82).

Gezien het feit dat Hongarije aanvankelijk intern grote moeilijkheden had met de aanvaarding van de Sovjet interventie in Afghanistan en de erkenning van het Karmal-regime, zijn de gesloten overeenkomsten opmerkelijk te noemen, te meer daar Hongarije tot dusver relatief weinig vriendschapsverdragen gesloten had met Derde Wereld landen. Ook was Hongarije in tegenstelling tot de andere genoemde landen hooguit in beperkte mate betrokken bij de hulpverlening aan Afghanistan. Dit zou kunnen duiden op versterkte Sovjet druk op de broederlanden tot hulpverlening in Afghanistan en steun aan de Sovjet buitenlandse politiek. Wat betreft Afghanistan lijkt hierbij een Sovjet streven te onderkennen om het land tenminste politiek in de "socialistische gemeenschap" op te nemen, niettegenstaande het feit dat dit ideologisch nog niet voldoende te onderbouwen is.

Daar de inhoud van het Hongaars-Afghaanse Vriendschapsverdrag nog niet bekend is kan hierover nog weinig concreets worden gezegd. Gelet op de samenstelling der delegaties, de gehouden tafelredes en het slotcommuniqué, bevat het Verdrag waarschijnlijk géén militaire clause(s) en is de overeengekomen samenwerking vooral economisch, cultureel en wetenschappelijk van aard. Hierbij kan worden aangetekend dat de Hongaarse handelsbetrekkingen met Afghanistan na de Sovjet interventie in december 1979 sterk verminderden en eerst nu weer een geleidelijke verbetering vertonen.

Ondanks deze omstandigheid dankte Karmal Hongarije voor de verleende hulp "die voor ons erg belangrijk was" en verklaarde hij dankbaar te zullen zijn als Hongarije bij zou dragen aan de ontwikkeling van de Afghaanse economie en industrie, de opbouw van een transport-netwerk en de opleiding van experts. Of hierover overeenstemming werd bereikt is niet duidelijk, mede omdat de in het slotcommuniqué gebruikte sfeerduiding met onder meer "wederzijds begrip" op tegenstellingen duidde.

15. [Redacted]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
KONINKLIJKE LANDMACHT

LANDMACHTSTAF

Afdeling / sectie: **INLA**

24 NOV. 1982 's-Gravenhage,

30 NOV. 1982

Nr. **6753/H/Gel.**

Exh. 197. nr.

Onderwerp:

Exh. 197. nr.

Maandoverzicht Oktober 1982

Korte inhoud:

..... afschr. brief voor

..... afschr. brief voor

Ter kennisneming aan

afd.	datum ontv.	datum verz.	paraaf
vooraf			
secr	tik		
HINLA	tt	24/11	Q
achteraf			
INLA-6		2/12	[Handwritten Signature]
ARCHIEF			
7 DEC. 1982			
Archief			

AAN:

~~verzendl~~ **lijst**

Medezenden

~~Bijlage~~ (nog bij INLA)

Dat. en par.

Archief

Ontworpen door **P. Marchetti**

23/11/82

Uitgaand stuk

Vervolgparafen

SI 1982 Hfd.

gelypt do

op 24-11-82

gecoll. do

op 25-11-82

Overgelegde
r.a.

Registratie
datum en
paraaf

Terugverzochte
r.a.

Het dik omljnde gedeelte door de
ontwerper in te vullen.

Verzocht op door
- 7 DEC. 1982

Indice:

12.13

vernietigen in

7c - III - 821604 - 224461F - 4580

86

wijzigingen, renvoolen,
aantekeningen enz.

tel. 73

ontwerp

uw kenmerk:

an:

1. Hierbij bied ik U het in de verzendlijst
aangegeven aantal exemplaren van het Maandoverzicht
over oktober 1982 aan.
 2. Dit overzicht werd samengesteld door de Sectie
Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en
Veiligheid van mijn Staf.
- Ten aanzien van de inhoud moge ik korthedshalve
naar de samenvatting verwijzen.

CLAS
VOOR DEZE
HET HED SIE INLA

LKOL

Verzendlijst

	<u>ex.nr.brief</u>	<u>ex.nr.bijlage</u>
Minister van Defensie	1	1
t.t.v. Secretaris-Generaal	2	2
CS(L)IGK	3	3
C + Lk	4	4 t/m 6
NTG	5	7
C-SOKL	6	8
Dir HKS	7	9
Gen v KMA	8	10
C-SMID	9	11 en 12
IGDKL	10	13
C-CWED	11	14
Defat Bonn	12	15
Lamat London	13	16
Lamat Washington	14	17
Lamat Parijs	15	18
Defat Ankara	16	19
Defat Damascus	17	20
Lamat Jakarta	18	21
Defat Belgrado	19	22
Defat Warschau	20	23
Defat Oslo	21	24
Defat Ottawa	22	25
Defat Athene	23	26
Afd. Grensveiligheid KMar	24	27
<u>i.d.a.:</u>		
StasDef - Pers	25	28
StasDef - Mat	26	29
CDS	27	30 en 31 (waarvan één ex bestemd voor HPMV)
DOM	28	32
DGEF	29	33
DPKL	30	34
DMKL	31	35
NL Senior National Officer NORTHAG		
t.t.v. Chief G2 NORTHAG	32	36
Intell Div AFCENT t.a.v. lkol A [redacted]	33	37
NMR NL SHAPE t.a.v. maj [redacted] [redacted]	34	38
Voorzitter CVIN	35	39
MinBuZa/DAV	36	40

wijzigingen, renvooien,
aantekeningen enz.

Mindaza/DEU	37	41
CLS/LUID	38	42
CMS/MARID	39	43
<u>intern:</u>		
PCIA SC(O)-SC(P)	40	44
Sis AZ	41	45
OPN	42	46
PL	43	47
INLA	44	48 t/m 66
<u>Archief</u>	45	67

